
Ομιλία του Θανάση Θεοχαρόπουλου στο συνέδριο της ΠΟΣΔΕΠ: «Χάραξη εθνικής πολιτικής για την Ανώτατη Εκπαίδευση»

Το θέμα του συνεδρίου της ομοσπονδίας σας είναι εξαιρετικά κρίσιμο. Οφείλουμε να πιστέψουμε στην αξία και τη σημασία του ελληνικού δημόσιου πανεπιστημίου και να χαράξουμε επιτέλους εθνική πολιτική για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Έχετε ακούσει πολλές φορές τα ίδια και τα ίδια, στερεότυπα λόγια, σε σχέση με τα προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Προβλήματα όμως που, όλοι εσείς που βρίσκεστε σήμερα εδώ, τα γνωρίζετε καλύτερα από τον καθένα μας. Διότι είστε εσείς αυτοί που κρατάτε όρθια τα ελληνικά πανεπιστήμια και διεκδικείτε την αναβάθμισή τους. Και μάλιστα σε μια περίοδο βαθιάς κρίσης, που αντικατοπτρίζεται και στον κρίσιμο τομέα της παιδείας. Η κρατική χρηματοδότηση των πανεπιστημίων έχει μειωθεί. Τα τμήματα είναι υποστελεχωμένα από διδακτικό, ερευνητικό και διοικητικό προσωπικό.

Και δεν μπορώ να μην αναφερθώ στην κατάσταση ανομίας και παραβατικότητας που επικρατεί σε κεντρικά πανεπιστήμια της χώρας. Όσα συμβαίνουν -η διακίνηση και χρήση ναρκωτικών ουσιών, οι απειλές και οι επιθέσεις- έχουν μετατρέψει ολόκληρες Σχολές σε «άσυλο» παραβατικότητας. Δυστυχώς, οι συνεχείς εκκλήσεις δεν εισακούονται από την κυβέρνηση, η οποία συνεχίζει να αντιμετωπίζει το θέμα του ασύλου με ιδεοληψίες και εμμονές. Αυτό όμως που πρέπει να διασφαλίζεται είναι το άσυλο των ιδεών και όχι των εγκληματικών και παραβατικών ενεργειών.

Ξέρετε, όμως, είμαστε αντιμετώποι με ένα δομικό πρόβλημα. Δεν υπάρχει ένας συνολικός, μακροπρόθεσμος, εθνικός σχεδιασμός για τα ζητήματα της παιδείας. Ακόμη και στην ίδια κυβέρνηση, για παράδειγμα στη σημερινή, έχουν αλλάξει τρεις Υπουργοί, παρουσιάζει ο καθένας το δικό του πρόγραμμα, με στόχο να αφήσει τη δική του σφραγίδα και με θύμα την ίδια την παιδεία.

Η σημερινή κυβέρνηση όχι μόνο αδυνατεί να αντιμετωπίσει συνολικά τα προβλήματα των πανεπιστημίων και τις χρόνιες παθογένειες, αλλά αντίθετα δημιουργεί νέα αδιέξοδα. Με τις ασκούμενες όμως πολιτικές, η φυγή των νέων στο εξωτερικό ξεκινάει πλέον αμέσως μετά το Λύκειο. Στον αντίποδα αυτής, η αξιωματική αντιπολίτευση, η οποία «μαίνεται» για την παιδεία, χωρίς να

διαθέτει καν μια νέα πρόταση, χωρίς να πιστεύει επί της ουσίας στη σημασία και τον ρόλο της δημόσιας εκπαίδευσης.

Σε αυτήν την τόσο δύσκολη συγκυρία που διανύει η χώρα μας, οφείλουμε να πιάσουμε το νήμα από την αρχή, να ξεκινήσουμε από το πολυτιμότερο κοινωνικό αγαθό, την παιδεία. Να αποτελέσει η παιδεία εθνική στρατηγική για την χώρα μας. Για εμάς, δεν μπορεί να υπάρξει υπέρβαση της κρίσης χωρίς να επενδύσουμε στην παιδεία. Μια ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, που αμβλύνει τις ανισότητες, την έχουν ανάγκη οι πιο αδύναμοι και κυρίως την έχει ανάγκη η χώρα. Όχι μόνο οι διεθνείς μελέτες, αλλά και οι πρακτικές συγκεκριμένων χωρών, έχουν δείξει ότι η εκπαίδευση αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για την οικονομική ανάπτυξη. Εκεί τίθεται η βάση της προσωπικότητας, της γνώσης, της καινοτομίας, της εξωστρέφειας. Έτσι χιτίζεται ο κόσμος του μέλλοντος. Με αυτόν τον τρόπο αφήνουμε το παρελθόν και προχωράμε μπροστά.

Το δικό μας όραμα έχει στον πυρήνα του την κατάκτηση της κοινωνίας της γνώσης μέσα από ένα ποιοτικό εκπαιδευτικό σύστημα. Προσβάσιμο σε όλους, που να μπορεί να εγγυηθεί την γνώση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων δια βίου μάθησης. Αυτό απαιτεί έναν συνολικό σχεδιασμό, προϋποθέτει συνεκτικές, τεκμηριωμένες και αποτελεσματικές δημόσιες πολιτικές.

Για μία σύγχρονη ποιοτική δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι συνέργειες είναι απαραίτητες και γι' αυτό στηρίζουμε τον ενιαίο χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας, με τη δημιουργία εκπαιδευτικών πόλων σε κάθε περιφέρεια, έτσι ώστε να επιτευχθούν και οικονομίες κλίμακας. Η όλη όμως διαδικασία πρέπει να αποτελεί αντικείμενο σοβαρού διαλόγου και σχεδιασμού. Κι όταν μιλάμε για οικονομίες κλίμακας, εμείς δεν εννοούμε μείωση του προσωπικού, αλλά την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή του, η οποία θα γίνεται πάντα στο πλαίσιο ενός γενικότερου και σαφούς στρατηγικού σχεδιασμού.

Με ποιο σχέδιο διενεργούνται αυτή τη χρονιά οι συγχωνεύσεις; Δεν υπάρχει σχέδιο! Και επιτρέψτε μου, μία ακόμη επισήμανση, η οποία αφορά στην τεχνολογική και τεχνική εκπαίδευση. Ποια στρατηγική προτείνει το Υπουργείο; Μάλλον καμία.

Αλλά τί έδαφος υπάρχει, στ' αλήθεια, για την ενίσχυση της εξωστρέφειας όταν ουσιαστικά δεν έχουμε ανοίξει τον δρόμο των μεταπτυχιακών και προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών στους φοιτητές από το εξωτερικό; Αν δεν γίνουν προγράμματα και στην αγγλική, αλλά και σε άλλες γλώσσες, ώστε να μετατραπεί η Ελλάδα σε χώρα προσφοράς Ανώτατης Εκπαίδευσης για όλη την Μεσόγειο αλλά και για μακρινότερες χώρες;

Για ποια εξωστρέφεια μπορούμε να μιλάμε όταν δεν υπάρχει στρατηγική για την έρευνα; Τα Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα δεν εποπτεύονται καν από μία αρχή και δεν διέπονται από το ίδιο θεσμικό πλαίσιο. Όταν δεν υπάρχει ευελιξία και σταθερότητα στην ερευνητική χρηματοδότηση; Όταν δεν ενισχύεται η καινοτομία και δεν ενθαρρύνονται οι νεοφυείς επιχειρήσεις; Όταν ενώ θέλουμε να υπερηφανευόμαστε όλοι για το παραγόμενο ερευνητικό έργο των ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων, αντί να βελτιώνεται το πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτό το έργο παράγεται γίνεται πιο περίπλοκο, εξαιτίας της υπαγωγής τους στο δημόσιο λογιστικό; Μέχρι την κατάργηση των ΕΛΚΕ από το δημόσιο λογιστικό να δοθεί παράταση εφαρμογής του σχετικού νόμου, ώστε να υπάρξει η αναγκαία προσαρμογή.

Η ποιότητα του δημόσιου πανεπιστημίου προϋποθέτει και ένα σταθερό πλαίσιο συνεχούς αξιολόγησης. Η αξιοπιστία των ιδρυμάτων μας ανέβηκε όταν άρχισε η εξωτερική αξιολόγηση: αυτή πρέπει να ενταθεί και πρέπει να είναι μια διαρκής διαδικασία, οι φοιτητές να αξιολογούν τους διδάσκοντες, οι διδάσκοντες να αξιολογούν τους συναδέλφους τους και τις υπηρεσίες του ιδρύματος και οι εξωτερικοί το ίδρυμα και τις πολιτικές του Υπουργείου. Αυτή τη στιγμή είμαστε ακόμη στην αρχή. Έχουμε πολύ δρόμο ακόμα για να υπερασπιστούμε πραγματικά το δημόσιο πανεπιστήμιο.

Η παιδεία επιβάλλει εθνική συνεννόηση. Πρώτα απ' όλα, οποιαδήποτε αλλαγή ή τομή, προϋποθέτει την συνεργασία του κράτους με την ακαδημαϊκή κοινότητα. Και πρέπει επιτέλους να δούμε με υπευθυνότητα γιατί ενώ συμφωνούμε όλοι, τουλάχιστον φαινομενικά, στον στόχο της αναβάθμισης της παιδείας, του περιορισμού της εξόδου, από την χώρα μας, νέων επιστημόνων, της παροχής κινήτρων παραμονής στους νέους ερευνητές, τελικά δεν διαμορφώνεται μια εθνική στρατηγική σε αυτό το θέμα. Ένα θέμα καταλυτικής σημασίας για την έξοδο της χώρας από την κρίση.

Η παιδεία είναι ένα ζήτημα εθνικό και δεν θα μπορέσουμε να ξεφύγουμε μακροπρόθεσμα από την κρίση, αν τουλάχιστον σε αυτό το ζήτημα δεν μπορέσουμε να συνεννοηθούμε. Χρειάζεται λοιπόν συνεννόηση. Όχι εμμονές, όχι ιδεοληψίες. Απαιτούνται προοδευτικές τομές, απέναντι σε κάθε συντήρηση που κρατάει τον χώρο αλλά και τη χώρα δέσμια παθογενειών. Αυτόν τον στόχο οφείλουμε να υπηρετήσουμε, γιατί το χρωστάμε πρωτίστως στη νέα γενιά.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στις διεργασίες του συνεδρίου σας.

28/06/2018